

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
імені Івана Боберського**

Кафедра фізичної терапії та ерготерапії

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
КЛІНІЧНИЙ РЕАБІЛІТАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ПРИ ПОРУШЕННЯХ
ДІЯЛЬНОСТІ ОПОРНО-РУХОВОГО АПАРАТУ**

галузь знань 22 Охорона здоров'я

спеціальність: 227 Фізична терапія та ерготерапія

факультети фізичної терапії та ерготерапії
і післядипломної та заочної освіти

рівень освіти: Бакалавр

2019

Робоча програма з дисципліни «Клінічний реабілітаційний менеджмент при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату» для студентів спеціальності 227 Фізична терапія та ерготерапії.

V с. (денна форма навчання), V-VI с. (заочна форма навчання)

Розробники: доцент, канд. наук з фіз.виховання і спорту Тиравська О. І.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної терапії та ерготерапії
Протокол від “2” вересня 2019 року № 2

Завідувач кафедри фізичної терапії та ерготерапії

_____
(підпис)

(Коритко З. І.)
(прізвище та ініціали)

© _____, 20__ рік
© _____, 20__ рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Спеціальність, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 5		Нормативна	
Модулів – 1	Спеціальність (професійне спрямування): <u>227 Фізична терапія та ерготерапія</u>	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 3		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 150		5-й	5-й, 6-й
Тижневих годин для денної форми навчання: згідно графіку проходження навчальних дисциплін;	Рівень вищої освіти: <u>бакалавр</u>	Лекції	
		20 год.	10 год.
		Практичні	
		40 год.	12 год.
		Самостійна робота	
		90 год.	128 год.
		Вид контролю: Іспит	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 1/1,5

для заочної форми навчання – 1/6

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок для корекції порушень діяльності опорно-рухового апарату.

Основними завданнями вивчення дисципліни є :

1. Поповнення знань з анатомії, фізіології та біомеханіки для проведення корекції порушень діяльності опорно-рухового апарату.
2. Вивчення основного змісту діяльності фахівця фізичної терапії зі створення, виконання та корекції програм фізичної терапії при порушеннях опорно-рухового апарату.
3. Вивчення особливості фізичної терапії при травмах та захворюваннях ОРА.

Після засвоєння курсу студенти будуть:

знати:

1. Основи біомеханіки, остеокінематики та артрокінематики для проведення оцінки і корекції діяльності опорно-рухового апарату.
2. Протипокази до фізичної терапії і розуміти причини виникнення несприятливих реакцій при проведенні фізичної терапії .
3. Принципи планування реабілітаційного процесу.
4. Особливості фізичної терапії на різних стадіях процесу загоєння.

вміти:

1. Описувати порушення діяльності опорно-рухового апарату та пояснити причину їх виникнення.
2. Складати та коригувати індивідуальні програми фізичної терапії.
3. Співпрацювати з іншими спеціалістами сфери охорони здоров'я і, при необхідності, родичами та близькими пацієнтів.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. ОстеокінеMATика. АртрокінеMATика. Біомеханічні властивості тканин

Тема 1. Класифікація суглобів та їх рух.

- остеокінематика
- артрокінематика
- поняття про щільноукладене положення суглоба
- закон “опуклості-вгнутості”
- додаткові рухи, ”суглобова гра” та її застосування в терапії

Тема 2. Баланс обмінних процесів у суглобах. Біомеханічні властивості тканин.

- рухова активність та обмін речовин у суглобах; живлення суглобів
- рівні розпаду тканин; рівні відтворення тканин
- типи сил, що діють на тіло або у його межах
- склад і механічні функції тканин, біомеханічні властивості тканин
- біомеханічні властивості сухожиль і зв'язок, механізм пошкодження зв'язок і сухожиль

Тема 3. Біомеханіка м'язових скорочень.

- типи м'язових скорочень
- поняття про підсумковий рух у суглобах
- неврологічні фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах;
- м'язові фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах
- співвідношення сили і довжини м'язів
- співвідношення сили і швидкості скорочення м'язів

Змістовий модуль 2. Створення, виконання та корекція програм фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату.

Тема 4. Планування реабілітаційного процесу.

- прогнозування у фізичній терапії
- поняття про реабілітаційну програму
- визначення цілей втручання

Тема 5. Фізична терапія на різних стадіях загосення.

- підбір засобів фізичної терапії
- особливості терапії на стадіях запалення, фібропластичній та ремодельовання

Тема 6. Контроль у фізичній терапії.

- види контролю
- корекція реабілітаційної програми
- завершення реабілітації

Змістовний модуль 3. Фізична терапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату.

Тема 7. Фізична терапія при больовому синдромі.

- шкала болю
- особливості застосування основних засобів і методів зменшення болю

Тема 8. Фізична терапія при втраті амплітуди руху.

- класифікація та діагностика контрактур
- особливості застосування основних засобів і методів відновлення амплітуди руху

Тема 9. Фізична терапія при втраті силових якостей. Функціональне тренування.

- особливості відновлення силових якостей у фізичній терапії
- основні засоби та методи відновлення силових якостей
- функціональне тренування

Тема 10. Фізична терапія при травматичних пошкодженнях ОРА

- фізична терапія при пошкодженнях м'яких тканин
- фізична терапія при переломах кісток

Тема 11. Фізична терапія при захворюваннях суглобів.

- остеоартрити
- біомеханічні властивості і живлення суглобового хряща
- фізична терапія при остеоартриті

Тема 12. Фізична терапія при ампутаціях.

- визначення, причини ампутацій, фактори ризику. Рівні ампутацій
- медичні та біомеханічні проблеми, пов'язані з ампутаціями
- етапи реабілітаційної програми
- підготовчі вправи для ходи

Тема 13. Фізична терапія при опіках.

- ступені опіків
- засоби і методи фізичної терапії опікових хворих

Тема 14. Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях.

- фізична терапія при артроскопії плечового суглобу
- фізична терапія при артроскопії колінного суглобу

Тема 15. Фізична терапія при захворюваннях хребта.

- анатоמו-біомеханічні особливості хребта.
- етіологія, патогенез та клінічні прояви дегенеративно-дистрофічних захворювань хребта
- особливості застосування основних засобів і методів фізичної терапії при захворюваннях хребта

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин							
	Денна форма				Заочна форма			
	Усього	у тому числі			Усього	у тому числі		
		л	пр	с.р.		л	пр	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Модуль 1.								
Змістовий модуль 1. Змістовий модуль. Osteokінематика. Артрокінематика. Біомеханічні властивості тканин								
Тема 1. Класифікація суглобів та їх рух.	5	2		3	5			5
Тема 2. Баланс обмінних процесів у суглобах. Біомеханічні властивості тканин	5	2		3	7	2		5
Тема 3. Біомеханіка м'язових скорочень.	6	2	4		2		2	
<i>Разом – зм. модуль 1</i>	16	6	4	6	14	2	2	10
Змістовий модуль 2. Створення, виконання та корекція програм фізичної терапії при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату								
Тема 4. Планування реабілітаційного процесу.	17	2	6	9	14	2		12
Тема 5. Фізична реабілітація на різних стадіях загоєння	2	2			2		2	
Тема 6. Контроль у фізичній терапії	9	2	4	3	8	2		6
<i>Разом – зм. модуль 2</i>	28	6	10	12	24	4	2	18

Змістовий модуль 3. Фізична терапія при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату								
Тема 7. Фізична терапія при больовому синдромі.	6	2	4		2	2		
Тема 8. Фізична терапія при втраті амплітуди руху.	6	2	4		2		2	
Тема 9. Фізична терапія при втраті силових якостей. Функціональне тренування	6	2	4		2		2	
Тема 10. Фізична терапія при травматичних пошкодженнях ОРА	25	2		23	32		2	30
Тема 11. Фізична терапія при захворюваннях суглобів	14		2	12	16			16
12. Фізична терапія при ампутаціях	14		2	12	16			16
Тема 13. Фізична терапія при опіках	6		2	4	8			8
Тема 14. Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях	8		4	4	10		2	8
Тема 15. Фізична терапія при захворюваннях хребта	21		4	17	24	2		22
<i>Разом – зм. модуль 3</i>	106	8	26	72	112	4	8	100
<i>Всього</i>	150	20	40	90	150	10	12	128

5. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Біомеханіка м'язових скорочень	2
2	Поняття про підсумковий рух у суглобах	2
3	Прогнозування у фізичній терапії	2
4, 5	Визначення цілей втручання	4
6	Контроль у фізичній терапії	2
7	Письмове оформлення індивідуальної програми фізичної терапії	2
8, 9	Фізична терапія при больовому синдромі.	4
10,11	Фізична терапія при втраті амплітуди руху	4
12,13	Фізична терапія при втраті силових якостей. Функціональне тренування	4
14	Фізична терапія при захворюваннях суглобів	2
15	Фізична терапія при ампутаціях	2
16	Фізична терапія при опіках	2

17, 18	Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях	4
19, 20	Фізична терапія при захворюваннях хребта	4
	Разом	40

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Визначення порушень діяльності опорно-рухового апарату в Міжнародній класифікації функціонування, обмеження життєдіяльності та здоров'я	9
2	Біомеханіка суглобів	6
3	Фізична терапія при ревматоїдному артриті	9
4	Фізична терапія при сколіозі	8
5	Фізична терапія при опіках та відмороженнях	4
6	Фізична терапія при пошкодженнях щелепно-лищевої ділянки	8
7	Фізична терапія після ендопротезування	9
8	Фізична терапія після протезування верхніх та нижніх кінцівок	9
9	Фізична терапія при переломах хребта і тазу	9
10	Фізична терапія при остеохондропатіях	9
11	Фізична терапія при діафізарних та внутрішньо суглобових переломах	6
12	Фізична терапія після артороскопії	4
	Разом	90

7. Індивідуальні завдання

(для студентів, які навчаються за графіком сприяння)

- Матеріали самопідготовки;
- Самостійні роботи:
  - Osteo- та артрокінематика. Біомеханіка м'язових скорочень.
  - Фізична реабілітація при травмах та захворюваннях опорно-рухового апарату

8. Методи контролю

Поточний контроль здійснюється під час проведення практичних занять в письмовій (контрольні роботи) та усній формах (перевірка практичних навичок).

Підсумковий контроль – іспит (V семестр – денна форма; VI семестр – заочна форма навчання).

9. Екзаменаційні вимоги

1. Типи класифікації синовіальних суглобів
2. Остеокінематика. Артрокінематика
3. Поняття про щільноукладене положення суглоба
4. Закон “опуклості-вгнутості”
5. Додаткові рухи. ”Суглобова гра” та її застосування в реабілітації
6. Рухова активність та обмін речовин у суглобах. Живлення суглобів
7. Типи сил, що діють на тіло або у його межах
8. Склад і механічні функції тканин
9. Біомеханічні властивості тканин
10. Аналіз біомеханічних властивостей сухожиль і зв’язок. Механізм пошкодження зв’язок і сухожиль
11. Типи м’язових скорочень
12. Поняття про підсумковий рух у суглобах
13. Неврологічні фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах
14. М’язові фактори, що впливають на підсумковий рух у суглобах
15. Співвідношення сили і довжини м’язів. Співвідношення сили і швидкості скорочення м’язів
16. Планування реабілітаційного процесу
17. Поняття про реабілітаційний прогноз
18. Поняття про реабілітаційну програму
19. Визначення коротко- та довготермінових завдань реабілітації
20. Особливості реабілітації на різних стадіях загоєння
21. Контроль у фізичній терапії
22. Корекція реабілітаційної програми. Завершення реабілітації
23. Фізична терапія при больовому синдромі. Шкала болю
24. Класифікація контрактур. Особливості застосування основних засобів і методів відновлення амплітуди руху
25. Фізична терапія при втраті силових якостей
26. Особливості відновлення силових якостей у фізичній терапії. Основні засоби та методи відновлення силових якостей.
27. Функціональне тренування.
28. Фізична терапія при пошкодженнях м’язових тканин. Біомеханічні властивості і живлення суглобового хряща. Остеоартрити.
29. Фізична терапія при захворюваннях суглобів.
30. Фізична терапія при ампутаціях. Рівні ампутацій. Медичні та біомеханічні проблеми, пов’язані з ампутаціями
31. Фізична терапія при опіках
32. Анатомо-біомеханічні особливості хребта. Етіологія, патогенез та клінічні прояви дегенеративно-дистрофічних захворювань хребта.
33. Фізична реабілітація при дегенеративно-дистрофічних захворюваннях хребта.
34. Фізична терапія при захворюваннях хребта. Фізична терапія при сколіозі
35. Фізична терапія при переломах кісток

36. Фізична терапія при переломах хребта і тазу
37. Фізична терапія при артроскопічних оперативних втручаннях
38. Фізична терапія після ендопротезування.

10. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота			Підсумковий тест (екзамен)	Сума
Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3		
10 балів	15 балів	25 балів	50	100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
75-81	C		
68-74	D	задовільно	
61-67	E		
35-60	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

11. Методичне забезпечення

1. Навчальна програма з дисципліни
2. Лекційний матеріал.
3. Методичні розробки до практичних занять.
4. Методичні розробки для забезпечення самостійної роботи студентів.
5. Мультимедійні презентації до лекційного курсу.

12. Рекомендована література

Основна:

1. Герцик А. М. Інформаційний опис системи фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату / Андрій Герцик, Оксана

Тиравська, Юрій Борецький // Фізична активність, здоров'я і спорт. – 2016. – № 2(24). – С. 54–62.

2. Медико-біологічні основи фізичної терапії, ерготерапії ("Нормальна анатомія" та "Нормальна фізіологія") : навч. посіб. / Мирослава Гриньків, Тетяна Куцериб, Станіслав Крась, Софія Маєвська, Федір Музика. – Львів : ЛДУФК, 2019. – 146 с.

3. Музика Ф. В. Анатомія людини : навч. посіб. / Музика Ф. В., Гриньків М. Я., Куцериб Т. М. – Львів : ЛДУФК, 2014. – 360 с.

4. Мухін В. М. Фізична реабілітація в травматології : монографія / В. М. Мухін. – Львів : ЛДУФК, 2015. – 428 с.

5. Мухін В. М. Фізична реабілітація : підруч. для студ. вищих навч. закл. фіз. виховання і спорту / В. М. Мухін. – Київ : Олімпійська література, 2005. – 471 с.

6. Скляренко Є. Т. Травматологія і ортопедія : підруч. для студ. вищих мед. навч. закл. / Є. Т. Скляренко. – Київ : Здоров'я, 2005. – 384 с.

7. Энока Р. М. Основы кинезиологии / Р. С. Энока. – Киев : Олимпийская литература, 2000. – 399 с.

8. Boissonnault WG, Goodman CC. Introduction to pathology of the musculoskeletal system // Goodman CC, Guller KS, and Boissonnault WG ed. Pathology: Implications for the Physical Therapist. – ed. 2. – Philadelphia : Saunders, 2003. – 821 p.

9. Pathology and Intervention in Musculoskeletal Rehabilitation 2 nd. / by David J. Magee, James E. Zachazewski, William S. Quillen, and Robert C. Manske, 2016.

10. Kinesiology of the Musculoskeletal System: Foundations for Physical Rehabilitation by Donald A. Neumann Mosby; 3 rdre . ed., 2020.

11. Pain Management in Rehabilitation. Grabois, Martin; Monga, Trilok ; Grabois, Martin ; Monga, Trilok N. Demos Medical Publishing, LLC 2002.

Допоміжна:

1. Івасик Н. Теоретико-методичні основи фізичної реабілітації/терапії дітей шкільного віку з бронхолегеневими патологіями : монографія / Наталія Івасик.– Львів : ЛДУФК, 2018. –393 с.

2. Коритко З. І. Вплив засобів фізичної реабілітації на якість життя хворих при ревматоїдному артриті / З. І. Коритко, Р. М. Поник, О. В. Купріненко // Експериментальна та клінічна фізіологія і біохімія. – 2019. – № 4(88). – С. 45–52.

3. Коритко З. Загальна фізіологія : навч. посіб. / Зоряна Коритко, Євген Голубій. – Львів : ПП Сорока, 2002. – 141 с.

4. Коритко З. Медико-біологічні основи фізичного виховання / Зоряна Коритко. – Львів, 2002. – 51 с.

5. Куцериб Т. Анатомія людини з основами морфології : навч. посіб. / Тетяна Куцериб, Мирослава Гриньків, Федір Музика. – Львів: ЛДУФК, 2019. – 86 с.

6. Олекса А. П. Ортопедія / А. П. Олекса. – Тернопіль : ТДМУ, 2006. – 528 с.

7. Поник Р.М. Захворюваність та особливості реабілітації хворих на ревматоїдний артрит в умовах сьогодення / Р. М. Поник, З. І Коритко // Здобутки клінічної та експериментальної медицини. – 2019. – № 3. – С.183–187.

8. Тиравська О. Вихідні показники функціонального стану опорно-рухового апарату осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2012. – Вип. 16, т. 3. – С. 236–241.

9. Тиравська О. Клінічні прояви кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта в залежності від локалізації / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. - Львів, 2008. – Вип. 12, т. 3. – С. 222–225.

10. Тиравська О. Оптимальні вихідні положення при виконанні фізичних вправ для осіб з килами міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта // Педагогіка, психологія та медико-біологічні проблеми фізичного виховання і спорту : наук. моногр. / за ред. С. С. Єрмакова. – Харків : ХДАДМ (ХХПІ), 2007. – № 5. – С. 231–233.

11. Тиравська О. Програма фізичної реабілітації осіб, оперованих із приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська, Ростислав Данилков // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. виховання, спорту і здоров'я людини / за заг. ред. Євгена Приступи. – Львів, 2011. – Вип. 15, т. 3. – С. 293–299.

12. Тиравська О. Реабілітаційне обстеження осіб після хірургічного лікування кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України: зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2009. – Вип. 13, т. 3. – С. 171–175.

13. Тиравська О. І. Фізична реабілітація осіб, оперованих з приводу кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта : автореф. дис. ... канд. наук з фіз. виховання і спорту : [спец.] 24.00.03 "Фізична реабілітація" / Тиравська Оксана Іванівна ; ЛДУФК. – Львів, 2010. – 20 с.

14. Тиравська О. Характеристика фізичних вправ, які використовуються при лікуванні кил міжхребцевих дисків поперекового відділу хребта / Оксана Тиравська // Молода спортивна наука України : зб. наук. пр. з галузі фіз. культури та спорту. – Львів, 2007. – Вип. 11, т. 2. – С. 333–336.

15. Шиян Б. М. Теорія і методика фізичного виховання школярів: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту / Б. М. Шиян. –Тернопіль : Навчальна книга-Богдан; 2004. – Ч. 1. – 272 с.
16. Свістельник І. Фізична реабілітація : анот. бібліогр. покажч. / Ірина Свістельник. – Київ : Кондор, 2012. – 1162 с.
17. Фізична реабілітація. Фізична терапія : анот. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2019. – 145 с.
18. Clarkson H., Gilevich G. Musculoskeletal Assessment: Joint Range of Motion and Manual Muscle Strength. – Baltimore : Williams and Wilkins, 1989. – 366 p.
19. Kisner C, Colby LA Therapeutic exercise: foundations and techniques. 6th ed. Philadelphia, PA: F.A. Davis; 2012. 1024 p.
20. O'Sullivan S., Schmitz T. Physical Rehabilitation: Assessment and Treatment. – 4th ed. – Philadelphia: F.A. Davis, 2000. 687 p.
21. Teaching approaches in extracurricular physical activities for 12-14-year-old pupils under environmentally unfavorable conditions / Mykola Halaidiuk, Borys Maksymchuk, Oksana Khurtenko, Ivan Zuma, Zoryana Korytko, Rehina Andrieieva, Yevhenii Strykalenko, Ihor Zhosan, Yaroslav Syvokhop, Olena Shkola, Olena Fomenko, Iryna Maksymchuk // Journal of Physical Education and Sport. – 2018. – Vol. 18, is. 4. – P. 2284–2291.
22. Fitzgerald GK. The efficacy of perturbation training in nonoperative anterior cruciate ligament rehabilitation programs for physical active individuals / Fitzgerald GK, Axe MJ, Snyder-Mackler L. // Physical Therapy. – 2000. – Vol. (80). – P. 128–140.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Герцик А. М. Пацієнт як підсистема фізичної реабілітації при порушеннях діяльності опорно-рухового апарату [Електронний ресурс] / Андрій Герцик, Оксана Тиравська // Спортивна наука України. – 2016. – №3(73). – Режим доступу: <http://sportscience.ldufk.edu.ua/index.php/snu/article/view/425>
2. Електронний каталог ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://3w.ldufk.edu.ua/>
3. Електронний репозитарій ЛДУФК імені Івана Боберського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
4. Мазепа М. Тестування функцій кисті у хворих на системну склеродермію / Марія Мазепа, Оксана Тиравська, Орест Малков // Спортивна наука України. - 2018. - № 2(84). - С. 29-35 – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/15937>

5. Фізична реабілітація у фізичному вихованні та спорті : анот. бібліогр. покажч. [Електронний ресурс] / уклад. Ірина Свістельник. – Львів : [б. в.], 2015. – 66 с. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/handle/34606048/2468>